

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» у Вінницькому національному аграрному університеті

Актуальність освітньо-професійної програми (ОПП) «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті (ВНАУ) визначається потребою у фахівцях, здатних вирішувати екологічні проблеми агропромислового комплексу, забезпечувати сталий розвиток регіону, впроваджувати «зелені» технології та проводити моніторинг довкілля відповідно до стандартів ЄС. Особливістю програми є врахування потреб в екологічному управлінні в умовах інтенсивного сільського господарства Вінниччини; формування у фахівців компетенцій для впровадження принципів раціонального природокористування; орієнтація на вимоги Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»; підготовка бакалаврів для підприємств, екологічних інспекцій, органів місцевого самоврядування.

Програма фокусується на екологічній безпеці, захисті біорізноманіття та управлінні відходами. Освітньо-професійна програма «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає формування компетенцій для оцінки та моніторингу довкілля, управління відходами; стратегічного планування взаємодії природи та суспільства. Навчальний процес за освітньою програмою базується на принципах студентоцентрованості, науково-дослідної роботи та практичної підготовки. Обсяг програми становить 240 кредитів ЄКТС; термін навчання – 3 роки і 10 місяців. Присвоювана кваліфікація: Бакалавр з екології.

Освітньо-професійна програма «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти базується на поєднанні фундаментальних наукових знань, вимог державного стандарту та практичних потреб виробничого сектору регіону. Програма ґрунтується на принципах активної участі здобувачів вищої освіти у формуванні власної траєкторії навчання через можливість самостійно обирати частину дисциплін (25% обсягу програми) та практичній спрямованості за рахунок практичної підготовки в лабораторіях університету та на підприємствах-стейкхолдерах.

Унікальність освітньо-професійної програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті полягає у її цільовій та профільній спрямованості, а також інтеграції з реальним сектором економіки. Програма значною мірою адаптована до актуальних глобальних та національних викликів, оскільки вона проходить щорічний перегляд із залученням стейкхолдерів. Освітньо-професійна програма враховує сучасні реалії: кліматичні зміни та адаптацію в агросекторі; «Зелений курс» (European Green Deal); циркулярну економіку; екологічні наслідки війни; цифровізацію (Eco-Tech).

Мною, як зовнішнім стейкхолдером освітньої програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті внесені пропозиції щодо її вдосконалення: у зв'язку із втратою чинності Закону України «Про екологічну експертизу» № 45/95-ВР та заміною його на Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII, запропоновано змінити назву ОК23 з «Екологічна експертиза» на «Оцінка впливу на довкілля».

Загалом освітньо-професійна програма «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» у Вінницькому національному аграрному університеті відповідає вимогам підготовки висококваліфікованих фахівців.

Керівник ТОВ «ВінЕкоСофт»

Олеся ДІДУСЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ

**на освітньо-професійну програму «Екологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за спеціальністю 101 «Екологія»

**галузі знань 10 «Природничі науки» у Вінницькому національному
аграрному університеті**

Система підготовки бакалаврів у Вінницькому національному аграрному університеті за спеціальністю 101 «Екологія» передбачає розробку відповідної освітньо-професійної програми. Цей документ має чітку структуру і складається з таких основних розділів: вступ; інформація про розробників програми; перелік нормативно-правових актів, на яких ґрунтується програма; опис профілю освітньої програми; список компонентів програми та їх логічна послідовність; структурно-логічна схема програми; форми проведення атестації для здобувачів вищої освіти; матриця відповідності програмних компетентностей до компонентів програми; а також матриця узгодженості програмних результатів навчання з відповідними елементами навчальної програми.

Освітньо-професійна програма «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розроблена науково-педагогічними працівниками кафедри екології та охорони навколишнього середовища Вінницького національного аграрного університету із залученням керівництва навчально-наукового інституту агротехнологій та природокористування, потенційних роботодавців спеціальності та студентського самоврядування. Аналіз програми засвідчив відповідність її викладу нормативним освітнім документам. Зокрема у програмі чітко виписана її мета – формування всебічної екологічної компонентності здобувачів вищої освіти на основі наукових розробок науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітньо-професійну програму та практичних навичок щодо аналізу сучасних екологічних проблем та процесів, оцінки впливу господарської діяльності на довкілля, розробки ефективних заходів щодо збереження біорізноманіття і раціонального природокористування. Програма спрямована на підготовку фахівців, здатних реалізовувати екологічні ініціативи, проводити екологічний моніторинг, а також працювати в міждисциплінарних командах в умовах інтеграції екологічних принципів у різні сфери господарства та суспільства.

Також зазначена предметна область та напрями застосування освітньо-професійної програми при підготовці здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Основний фокус програми включає спеціальну освіту в галузі 10 «Природничі науки» спеціальності 101 «Екологія» та вивчення закономірностей функціонування природних та антропогенних екосистем, оцінювання екологічного стану компонентів довкілля, управління природоохоронною діяльністю на рівні підприємств, громад і регіонів, екологічний моніторинг та прогнозування змін у довкіллі,

розробку та реалізацію заходів із запобігання і мінімізації техногенного, хімічного, біологічного та іншого забруднення довкілля.

Освітньо-професійна програма є основою для поглибленого вивчення обов'язкових і вибіркового компонентів (навчальних дисциплін), які передбачені циклами загальної та спеціальної підготовки. Обов'язковою умовою освітньо-професійної програми є проходження виробничої практики у виробничих підприємствах різних форм власності. Програма враховує сучасні вимоги до вирішення практичних питань з екології шляхом використання набутих компетенцій та акцентує увагу на підготовці фахівців з альтернативних джерел енергії на основі використання у навчальному процесі навчально-практичної лабораторії з відновлювальних джерел енергії. Формує фахівців з новими перспективними засобами мислення, здатних використовувати не лише існуючі методи дослідження, але й розробляти нові на основі сучасних наукових досягнень.

Ресурсне забезпечення освітньо-професійної програми «Екологія» за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» у Вінницькому національному аграрному університеті відповідає усім необхідним вимогам та критеріям. Зокрема наявний відповідний освітньо-науковий кадровий склад викладачів; матеріально-технічна база, що включає повне забезпечення навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідно до контингенту здобувачів вищої освіти. Наявне у повному обсязі обладнання та устаткування, що необхідне для лабораторних, лабораторно-польових та польових досліджень у рамках реалізації освітньої програми. Також Вінницький національний аграрний університет має необхідну соціально-побутову інфраструктуру, кількість місць в гуртожитках є достатніми для забезпечення навчального процесу та дозвілля здобувачів вищої освіти.

Мною, як зовнішнім стейкхолдером та одним із розробників освітньої програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті внесені пропозиції щодо її вдосконалення: у зв'язку із адаптацією національних екологічних норм до вимог ЄС, викликів, пов'язаних із глобальними кліматичними змінами та актуальності екологічних принципів і підходів, доповнити перелік вибіркового освітніх компонент наступними вибілковими компонентами: «Кліматична європейська політика і зелений курс»; «Екосистемні послуги»; «Екологічний менеджмент і маркетинг».

Загалом освітньо-професійна програма «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» у Вінницькому національному аграрному університеті відповідає вимогам підготовки висококваліфікованих фахівців.

Начальник Державної екологічної
інспекції у Вінницькій області

Юрій ДУБОВИЙ

РЕЦЕНЗІЯ

**на освітньо-професійну програму «Екологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю
101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки»
у Вінницькому національному аграрному університеті**

Освітньо-професійної програми «Екологія» акцентує увагу на оцінці впливу господарської діяльності на довкілля та розробці заходів із запобігання техногенному й хімічному забрудненню. Це критично важливо для фахівців, які займатимуться моніторингом та відновленням територій, постраждалих від бойових дій. Включення до обов'язкових компонент дисципліни «Енергоефективність та альтернативні джерела енергії» відповідає стратегічному курсу України на енергонезалежність та «зелений» перехід.

Програма передбачає проходження виробничої практики на підприємствах різних форм власності та використання навчально-практичної лабораторії з екології та відновлювальних джерел енергії. Здобувачі вищої освіти опановують методи вимірювання параметрів довкілля, що є обов'язковою вимогою для сучасного еколога-практика.

ОПП враховує специфіку аграрного університету, включаючи такі дисципліни як «Агрохімія», «Рослинництво з основами кормовиробництва» та «Аграрна політика та земельні відносини», що робить випускників затребуваними в агрохолдингах та державних органах контролю. Окремий блок присвячено екологічному праву та оцінці впливу на довкілля, що дозволяє випускникам працювати в галузі екологічного консалтингу та державного нагляду.

ОПП розроблена з урахуванням останніх наказів МОН України (зокрема № 1625 від 19.11.2024 та № 842 від 13.06.2024), що гарантує відповідність програми найновішим вимогам до вищої освіти. У програму інтегровано курс базової загальновійськової підготовки (БЗВП), що є обов'язковою вимогою чинного законодавства в умовах воєнного стану.

Програма готує фахівців для конкретних посад, передбачених Класифікатором професій, таких як державний інспектор з екологічного нагляду, технік-еколог, фахівець з радіаційного захисту та інспектор з охорони природи.

Дана ОПП є актуальною, оскільки вона не лише відповідає державним стандартам, а й гнучко адаптована до сучасних екологічних викликів України, поєднуючи фундаментальну підготовку з прикладними навичками в галузі енергоефективності та агроекології.

Директор ТОВ «Подільська Січ»
ТМ «Екосервіс»

Микола ПІДЛІСНИЙ

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» у Вінницькому національному аграрному університеті

Метою освітньо-професійної програми є формування всебічної екологічної компетентності здобувачів вищої освіти на основі наукових розробок науково-педагогічних працівників. Програма спрямована на підготовку фахівців, здатних: аналізувати сучасні екологічні проблеми та процеси; оцінювати вплив господарської діяльності на довкілля; розробляти ефективні заходи щодо збереження біорізноманіття та раціонального природокористування; реалізовувати екологічні ініціативи та проводити екологічний моніторинг; працювати в міждисциплінарних командах в умовах інтеграції екологічних принципів у різні сфери суспільства.

Програма охоплює теоретичний та практичний зміст підготовки бакалаврів за спеціальністю 101 Екологія у галузі знань 10 Природничі науки. Об'єкт вивчення: закономірності функціонування природних та антропогенних екосистем.

Основний фокус: оцінювання екологічного стану компонентів довкілля та управління природоохоронною діяльністю на рівні підприємств, громад і регіонів. Спеціалізація: екологічний моніторинг, прогнозування змін у довкіллі, а також розробка заходів із запобігання техногенному, хімічному та біологічному забрудненню.

Особливістю ОПП є використання альтернативних джерел енергії на основі занять у спеціалізованих лабораторіях та обов'язкове проходження виробничої практики на підприємствах.

Унікальність даної освітньо-професійної програми «Екологія» зумовлена її вузькопрофільною адаптацією до сучасних викликів аграрного сектору та екологічної безпеки України в умовах воєнного стану. Аспекти унікальності даної ОПП фокусуються на тому, що на відміну від класичних екологічних програм, ця ОПП інтегрує глибоке вивчення аграрних дисциплін з екологічним моніторингом. До переліку обов'язкових компонент включено: агрохімію та ґрунтознавство з основами геології, фокус яких лежить в основі відновлення родючості ґрунтів. Рослинництво з основами кормо виробництва та технологія виробництва та переробки продукції тваринництва, як розуміння екологічних циклів у сільському господарстві. Аграрна політика та земельні відносини – підготовка фахівців, здатних працювати на стику екологічного права та земельних відносин.

Програма виділяється посиленою увагою до альтернативної енергетики. Університет використовує власну навчально-практичну лабораторію з екології та відновлювальних джерел енергії для формування у студентів навичок роботи з енергоефективними технологіями.

Унікальність ОПП полягає в практичному поєднанні польових досліджень із сучасними ІТ-рішеннями. Використання ГІС-технологій для

картографування екологічних ризиків. Навчання в авторських електронних системах університету (АСУ «Сократ») та платформі Moodle, що забезпечує безперервний доступ до наукових репозиторіїв та міжнародних баз даних.

Програма розроблена за участі практиків, зокрема директора Державної екологічної інспекції у Вінницькій області. Це гарантує, що компетенції випускників (такі як навички екологічного інспектування та аудиту) відповідають реальним запитам роботодавців.

В.о. директора Вінницької регіональної філії
державної установи
«Українські гідромеліоративні системи»

Євген ТУРЧЕНКО